

Én nem tudtam
 Ti jók vagytok
 Mindig jó tanácsot sziszegnek
 Lesznek, akik majd kinevetnek
 Esmélet
 Irgalom
 Nem emel föl
 Istenem
 Szólt az ember
 József Attila
 Szeretnének

Hét napja
 Tiszta szívvel
 Koldusok
 A nagy városokat
 Nagy városokról
 Drága barátaim
 Ó Európa
 Tudod, hogy nincs bocsánat
 Magyarország messzire van
 Egyszerű ez
 Légy ostoba!

Fiatalkori művek keverednek az utolsókkal. Hol krákogó, hol suttogó beszéd, ének-beszéd, csúfondáros vagy fájdalmas ének hangzik, – s bár a zene bizony sok helyen igen esetlegesnek tűnik – sohasem arról van szó, hogy Hobo *elmond* valamit, hanem arról, hogy Hobo *azt mondja*, hogy...

Csodálatosan jó feszültség üli meg a nézőteret. Sok a fiatal, a legtöbb néző úgy 17–20 év körül lehet. A szünet nélkül lefutó produkció végén egy selymes hajú kislány borzasztó bennfentességgel nyilatkozik éppen: "Ez sem nem Hobo, sem nem József Attila!" Én meg elmerengek, vajon mi lehet az, ami *neki* Hobo, *neki* József Attila? Hobo estje a kevésbé selymes hajúak, az elgyötörtebb fiatalság számára fogalmazódott, no meg persze saját negyvenes korosztályának. Hobo prédikál, dörmög, nyög, mesél, s ezt azért teheti ilyen magas szinten, mert segítőtársai, *Jordán Tamás* és *Galkó Balázs* érzékeny-szigorú szeretettel, patikamérlegben mérték ki vele együtt az előadó számára érvényes gesztusokat. Térben, fényben, akusztikusan és szövegileg kidolgozott gazdag este vár a nézőkre.

Tessék majd megfigyelni, hogyan szólítja meg Hobo a közönséget! Szavak nélkül akár. Hiszen hiába szólna így: "Drága Barátaim!", ha nem áradna a feketébe öltözött testből az az erő, mely csak megvívott – és nem is mindig győztes – csaták nyomán lesz az ember birtoka, s mely különös vagyton: egyre nő, ahogy osztani kezdik.

Nem gyerekeknek szóló műsor ez. Két férfi, a zenész meg az énekes ül meg áll a színpadon, s mesél arról az Európáról, hol "minden határban gyilkosok", s hol "Magyarország messzire van".

Az idősebbeket jobban megviseli az élmény, mint a fiatalokat, hiszen nekik már tudniuk kell, miért éppen ezek a sorok hangzanak el végül:

*"Nem lehet soha nem igaz szavad –
 jó leszel, erős, békés és szabad
 vendég mult s jövő asztalainál."*

GABNAI KATALIN

Gyermekszínház – születőben

A *Kincskereső kisködmön* az R.S.9. Stúdiószínházban

A megszokott színházi hangulattól eltérő, sokkal oldottabb az a légkör, amely az ifjú nézőt a Rumbach Sebestyén utca 9. szám alatt fogadja. A pincestúdió előterében az egyik beöltözött szereplő (a későbbi előadás kezdő jelenetének árusa) teljesíti egy-

személyben a büfés és a pénztáros feladatait. A parányi pult mellett fogasok; mindenki maga akasztja fel a kabátját, akárha vendégségben lenne.

A nézőtérre belépve az előadás rendezője, a színházat vezető *Lábán Katalin* kéri el a jegyként szolgáló háromszögletű kártyácskákat, melyeknek ára a mai színházjegyekhez képest meglepően olcsó; 6 éves kor alatti gyerekeknek és általános iskolai pedagógusoknak pedig ingyenes.

Ki-ki kedve szerint ülhet székre vagy párnára, és máris bekapcsolódhat az első jelenetbe, amelyben a nézőtérén sétáló játékot osztogató tót osztogatja papírból hajtogatott portékáját. Mire az árus végigér a széksorok között, elől, a játéktéren ott terem Gergő, mintha csak egy volna az itteni gyerekek közül. Az előadás alatt – a nézők harsány közreműködésével többször is sor kerül hasonló együttjátszásra: a mézeskalácsos jelenetben bárki odamehet Gergőhöz süteményért, később néhányan belenézhetnek a távcsöbe, olykor válaszolni kell a karnyújtásnyira álló elbeszélő kérdéseire. A gyerekek könnyen elfogadják a közös játék feltételeit; egy-egy felbolydulás után hamar visszahelyezkednek a néző szerepébe, s a jeleneteket többé-kevésbé figyelemmel követik.

"A tündérek az ember szívében laknak" – mondják a gyerekek a színéssze együtt az előadás végén. Móra Ferenc – korántsem egységes színvonalú – regényének legfőbb értéke a feltétel nélküli, áradó, ám szemérmes szeretetnek mint az élet lényegének felmutatása. A könyvnek azok a legfelejthetlenebb jelenetei, amelyekben az író azt a boldogságot ábrázolja, amit a másoknak szerzett öröm okoz. A mogorvának, boldosnak, követelőzőnek megismert Küsmödi napokig nem eszik, de jóllakottságot színlel, csakhogy unokája, a kis bice-bóca elfogadja a kenyeret. Malvinka, a varrónő hosszas gyűjtögetés után könnyű ezüstgyűszűt vesz magának, mert fáradó ujjai már nem bírják a vasat; de amikor a csősz puliját elviszi a sintér, rögtön úgy gondolja: nem is csinált olyan jó cserét – s inkább a kutyát váltja ki a boltostól visszakért pénzen. A csizmadia öt pár új csizmát akaszt ki a ház elé, és elmondja a Báró cigánynak, hogy kisfiát várja értük a mennyből – majd megelégedetten nézi, amint az új csizmákban kevésbé fagyoskodik az öt purdó. Az iskolába új fiú érkezik, aki bice-bóca, s ennie sincs mit: az összes osztálytársa természetesnek tartja, hogy elhozza neki otthonról az ebédjét.

Az előadás fő törekvése, hogy ezt a fajta szeretet-üzenetet Móra Ferenc világához hűen közvetítse. A játszott változaton természetesen nem kérhető számon az írott eredeti, lényeges kérdés viszont, hogy mit kezdett alapanyagával a regényt színpadra alkalmazó dramaturgiai átfómálás. Ez pedig mindenekelőtt azzal nehezítette meg az előadás helyzetét, hogy a legsugárzóbb jelenetek egy részét súlytalanul villantotta fel, más részét teljesen elhagyta. A legerőteljesebbre ebből a szempontból a Gergő – bice-bóca és az anya - Gergő jelenetek sikerültek – kár, hogy a legendássá vált írása-nítási-epizód (már csak az ügyetlenül fölszerelt ablaktábla miatt is) teljesen elsikkadt. Hasonlóképpen súlyát veszítette a regény legfontosabb jelenete: Gergő hosszas és minden veszélyt legyőző kalandos karácsonyéli útja a kis bice-bóca megengeszteléseért.

A színházi változat megtartotta a regény elbeszélő szerkezetét, narrátornak Küsmödit és csőszet tette meg. Mindkét választás találó, hiszen két sokat látott és sokat tudó szereplőt érint: egyikük amolyan "fabulás" ember, másikuk a józan okosság képviselője. Nem mutatkozik azonban rendszer abban, mikor melyikük veszi át a szót, nem nyomja rá az adott jelenetre bélyegét, hogy ki mondja el. (Ha egyikük szerepel az epizódon belül, gyakorlati okai vannak az elbeszélőváltásnak – ami persze még nem dramaturgiai indok).

A regényből elhagyott részek, kimaradt szereplők nyomai olykor illusztratívan vagy érthetetlenül bukkanak fel. Ha a Báró cigánynak egyetlen jelenete sincs, nincs funk-

ciója annak sem, hogy egyszer – pusztán a tablót színesítendő – megjelenik; ha nem találkozunk Cintulával, nem sokat mond, hogy hogy "Gergő legyőzte még a nagy Cintulát is".

Az előadás zenei és látványvilága igényes, ami gyerekszínházban (is) kiemelkedően fontos. *Vedres Csaba* rövid zenei részleteinek a színváltásokkor mindig súlya, dramaturgiai szerepe van. A mozgatható függönyrendszerrel felszabdalt színpadtér (a szolnoki *Száz és magány Székely László* tervezte terének édestestvére) puritán, lehetőség ad a gyors váltásokra, és segít a játékot a természetes szint fölé emelni. A jelmezek, a díszlet és a kellékek ezzel szemben reálisak: egyszerűek és kifejezőek. Néhány egyenetlenség azonban szembetűnik: míg az összes állatot alakító szereplő jelmezt visel, a holló antropomorffá stilizálódik; a tót árust és a csösztet egy személyben alakító színész mindkét szerepében ugyanazt a jelmezt viseli (másnál a váltásokat nagyon plasztikusan megoldották); az apa – egyéb bútorok híján(?) – jelenetről jelenetre minden kelléket az ágyból húz elő; a ködmön hímezése éppen azt a mintát nem ábrázolja, amit részletesen elmesélnek róla.

A színészi játék a gyerekeket figyelembe vevő gyerekszínház alapszabályának megfelelően a szövegre irányítja a figyelmet, és mentes minden hazug, de gyerekelőadásokon gyakori gesztustól. Főlőlegesen viszont – még betétszerűen is – valamiféle fiktív tájszólással próbálkozik. A színészek csoportjátéka imponáló. A játzó személyek a következők (a színlap is együtt sorolja fel őket): Baksa Imre, Guba István, Mesz Rita, Nagy Ferenc, Németh Ildikó, Radomir Maja, Sárközi Viola, Schefcsik Ferenc, Váradi Judit. A nézőben sok szépen megkomponált kép hagy maradandó nyomot: a gyertyafényben elénekelt sirató, az anya aggódó, meleg tekintete, ahogy megöleli Gergőt, Malvinka rebbenései. Némely jelenet kidolgozatlansága azonban sokat visszavesz az előadás lendületéből: ügyetlenül sikerült mindkét halál pillanata (Marikáé méginkább, mint az apáé); igen külsődleges – főként az első képekben – a Gergőt játszó gyerekszínész alakítása.

Az R.S.9-ben születőben van a jó gyerekszínház. Már csak a társulat hozzáállása, felkészültsége, de egyéb produkciói alapján nem kétséges: meg fog születni.

DÖMÖTÖR ADRIENNE

KÖNYVSZEMLE

Pedagógiai bábjáték

A cím jelzős összetételének első tagja, ez az amire elsősorban felfigyeltünk, ez különbözteti meg *Juharosné* könyvét a szokásos bábos műsorfüzetektől. Szemléletmódosulást jelez az a kötet, s nem csak a szerzőt, hanem a bábos szakembereket is, akik az évek során, különböző hatások eredményeként rájöttek arra, hogy az óvodában és a kisiskolások körében a bábozás nem cél, – azaz nem arra szolgál, hogy a közönség előtt produkciót mutassanak be, ily módon vizsgáztatván az óvónőt és a tanítónőt – hanem eszköz, a drámapedagógiával, a manuális készségfejlesztéssel együtt. A nevelői tevékenység eszköze. "A pedagógiai bábjáték elősegíti a gyermek társadalmi beilleszkedését, a szocializációt... Közben az is nyilvánvalóvá válik, hogy ez a szemléletmód a gyerek tapasztalatszerzését helyezi előtérbe... A pedagógus odafigyelve a gyerekre – teremti meg és tágtítja ki azt a teret, amelyben a gyermek kreativitása és értelmének szabadsága képességei szerint bontakozhat ki."